

מרובה פרק שביעי בבא קמא

סג.

הוא כל חד וחד ופרט באנפיה נפשיה דרשינן ליה. כלומר היכא דליכא פרטי יתירי כל חד וחד מרבי כעין דידיה ולא דרשינן כוליה בהדי הדדי דליהו כעין הפרט לשלמה לרבות בעלי חיים שאין נצילתן מטמאה כדאמר לקמן [סד:] דתני דבי חזקיה שדי שור הנולד לתמלא אלמא כל חד וחד באפי נפשיה מדריש: א"ר. דכעין הפרט צלל דדין הוא דמייתי לא נכתוב אלא חד מהני פרטי דבעלי חיים ומתרבי כעין הפרט כל שנבלמו מטמאה ומדכתב פרטי יתירי תנס ענין לרבות שאר בעלי חיים: קדוש צבורה. כעין שור ושה הוא דמתרבי מעטין הפרט דחמור לדמי ליה במלת דדין בעלי חיים ובצבורה ונבלמו מטמאה אבל צדי ואיל דלא דמי ליה אלא בתרמי לא להכי כתב שור דאם אינו ענין לו תנאו ענין לשאינו קדוש בצבורה לדמי מיהת בתרמי לפרטא צ"ח ונבלמו מטמאה ולעולם עופות לא: ה"ג א"ר לכתוב רחמנא שור וחמור שה למה לי לאתויי עופות: ואימא טהורין. דלמי לפרטא קצת דיש טומאה נצלתם קצת לטמא צבית הבליעה: אבל עופות טמאים לא. דלית בהו טומאה כדאיתא בתולין (ד' ק:) יכול תהא נבלת עוף טמא מטמא בגדים אצית הבליעה ת"ל: נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה מני שאיסורו משום כל תאכל נבילה וטרפה יא' זה שאין איסורו משום כל תאכל נבילה וטרפה אלא משום כל תאכל טמא: פרי מפרי. ולד מולד וגופן מהרין למעוטי מים ומלח וכמיהוין ופטירות: גידולי קרקע. למעוטי דגים: מדני כפי. בראש הפרשה כלל ופרטי כי יתן איש ודרשינן ליה בפרק הזהב [צ"ח טז:] לענין שבעה שומרין למימר דאין נשבעין אלא על כעין הפרט שמטלטל וגופו ממון: ואי ס"ד האי על כל דבר פשע. דאחא לענין כפל למדרשה בכלל ופרט אחא ולא מתרבי לכפל אלא כעין הפרט לכתבינהו להני פרטי בקרא קמא ולדרוש כל חד באפי נפשיה כדקאמרת דהא בקרא קמא נמי כפילה כתיב אלא ש"מ האי כללא דקרא בתרא ריבויא הוא ולענין כפל [לא] דרשינן כלל ופרט וקרא קמא דכתיב ביה כלל ופרט לענין שבעה הוא דאחא כדכתיב בתריה) ונקרא בעל הבית וגו': שלמה. יש לה סימנים כדאמרין באלו מציאות (צ"ח דף טז.) מה שלמה מיוחדת שיש לה סימנים כו': למעוטי דבר שאינו מסויים. שאין לבעלים סימן בו שפטור מנכסל:

רעהו אמר רחמנא. ולא הקדש תימה לר"י ומאי אינטרין רעהו למעוטי הקדש מכפל טעונת טענת גזב הא ליכא שבעה בהקדש ולמסקנא דנפיק כפל ושבעה מחד קרא א"ש וא"ת דלקמן נפקא לו בפרקין (ד' עו.) למעט הקדש מוגזב מצית האישי ולא מצית הקדש וי"ל דהתם נמי לא מצית קדשיה דגבי הקדש נמי שייך לשון איש ולא משום דכתיב (שמות טו) ה' איש מלממה אלא משום דככל דבר שהוא לשון זכר שייך לשון איש ואשה על לשון נקבה כגון אשה אל אחותה בקרקס (שס טו) אלא התם ה"פ מצית איש דשייך ביה רעהו כדכתיב ולא מצית הקדש ולא גזבי גזב (אילטרין למנקט האי לישנא למידרש ולא מצית הגזב נקט ליה נמי לענין הקדש): דהא ב' חד וחד דרשינן ב' פרא באפי נפשיה. וא"ת והא לקמן גבי ונתת הכסף דרשינן כוליה פרטי נצחת וצפרק קמא דקדושין (ד' י"ו. ושס) גבי פנקא וי"ל כיון דכתיב על כל פרטא כדכתיב על שור על חמור על שה על שלמה ש"מ למידרש כל חד וחד פרטא באפי נפשיה אי נמי ע"כ אית לן למידרש כל חד פרטא באפי נפשיה ולמעט עופות דאי לאו הכי לשמוק מכולו פרטי ולכתיב שלמה לחודיה ותו לא דמשלמה אחי כל מיני צין בעלי חיים צין איש צ"ח מכלל ופרט וכלל דמשום דהו צ"ח לא גריעי והשתא בתחילה כשהקשה ואימא מה הפרט מפורש דבר שנבלמו מטמאה כו' הו"מ למפקד קושיא אחרימי לפי מה שסובר דאמרין מה הפרט מפורש דבר המטלטל וגופו ממון לא לכתוב אלא שלמה לחודיה ולשמוק מכל שאר פרטי אלא הא דליפא ליה למיפק שמקשה דאפי' מה שאמרו אין אמת: ד"א מטמא נבא'תו. כדמעט להו בתורת כהנים וצנחנים צפ' חטאת (העוף) (ד' טט):

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דהא כל חד וחד כולל ופרט באפי נפשיה דרשינן ליה אבל עופות לא א"כ נכתוב רחמנא חד פרטא הי נכתוב רחמנא אי כתב רחמנא שור הוה אמינא קרב לגבי מזבח אין שאין קרב לגבי מזבח לא ואי כתב רחמנא חמור הוה אמינא קדוש בבכורה אין שאין קדוש בבכורה לא אמרי א"כ נכתוב רחמנא שור וחמור שה למה לי ש"מ לאתויי עופות ואימא לאתויי עופות מהורים דומיא דשה דמטמא בגדים אבית הבליעה אבל עופות טמאים דלית בהו טומאה דלא מטמאי בגדים אבית הבליעה לא כל ריבויא הוא וכל היכא דכתב כל ריבויא הוא והא גבי מעשר דכתיב כל וקא דרשינן ליה בכלל ופרט דתני (ט' יונתת הכסף בכל אשר אהר נפשך כלל בבקר ובצאן וביני ובשכר פרה ובכל אשר תשאולך נפשך חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש פרי מפרי וגידולי קרקע אף כל פרי מפרי וגידולי קרקע אמרי בכלל כלל כל ריבויא הוא ואיבעית אימא כל כלל הוא מיהו כל דהכא ריבויא הוא מכדי כתיב מעיקרא כלל ופרט וכלל דכתיב ^{טז} כי יתן איש אל רעהו כלל כסף או כלים פרט לשמור הדר וכלל ואי סלקא דעתך האי על כל דבר פשע נמי לכלל ופרט הוא דאתא נכתוב רחמנא להני פרטי גבי האיך כלל ופרט על כל דבר פשע למה לי ש"מ ריבויא הוא השתא דאמרת כל ריבויא כל הני פרטי למה לי חד למעוטי קרקע וחד למעוטי עבדים וחד למעוטי שמורות שלמה למעוטי דבר שאינו מסויים על כל אבידה לכדר' חייא בר אבא ^{טז} דאמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן המוען טענת גזב באבידה

(כל ריבויא הוא השתא) נפיק מקרא דהא כלל ושבעה וא"ת ל"ל דכתב רחמנא כל הני פרטי לא לכתוב אלא כסף ומינה שמעינן דבר המטלטל וגופו ממון מכלל ופרט וכלל וכי תימא שלח הייתי דורשו לכלל ופרט משום דאינטרין כדדרשינן בשבעות (דף לו: ושס ד"ה מה) מה כלים שנים והא ע"כ כלל ופרט דרשינן ליה בהזהב (צ"ח דף טז: ושס ד"ה ט) לענין שבעה דאין נשבעין על הקרקעות ועל עבדים וטירות וכפל ושבעה הכל אחד מדקאמר לכתבינהו להנך פרטי התם והיכי הוה מצי למכתבינהו א"כ הייתי ממעט עופות וטמאים שבעה אלא ע"כ אם תמעט מכפל ג"כ משבעה תמעט ועוד אי הוה כתיב להו התם לא הוה דרשינן להו גזי כפל אלא גזי שבעה לן דהני קראי קיימי אכפל ושבעה וי"ל כסף או כלים אינטרין ^{טז} לכדדרשינן בשבעות מה כלים שנים כו' והא דדרשינן ליה צפ' הזהב (שס) הוה כפלי וכללי ופרטי וכללי אינו לא נאמר קאמר לומר אינו לא נאמר על כל דבר פשע היינו דרשינן דרשינן לענין שבעה מה כלים שנים הכי נמי לענין כפל וכן הא דמעטין דבר שאינו מסויים הו' ^{טז} צין לענין שבעה צין לענין כפל ואפי' היכא דנשבע על ידי גלגול דבר שאינו מסויים פטור הוא מנכסל: (נשי) א"ר ב' ריבויא. אע"ג דצברייתא דריש להו כלל ופרט וכלל לאו משום דריש לקרא הכי אלא מאיזה טעם שיהיה מרבינן כל דבר המטלטל וגופו ממון ולפי שדרשה זו שגורה בצמרא נקט בענין זה: ה"ד למעוטי קרקעות. שטרות הוה ליה למעוטי עבדים. אע"ג דלעיל ילפינן עבדים מדאחא קרקעות והא ק"ו דכתיב כל ריבויא צעי לכל חד מעוטו באפי נפשיה: דבר שאינו מסויים. פירש הקונטרס דבר שאין לבעלים סימן בו סימן מה לי סימן מה לי אין בו סימן ומפרש ריבויא כיון ההיא דתנן בשבעות הדיינין (שבעות ד' מב: ושס ד"ה ע) אין נשבעין אלא על דבר שנמדה וצמרא נקט באפי נפשיה זית מלח מסרתי לך וכיס מלח והלה אומר מה שהנחת אתה נוטל אבל זה אומר עד החלון זה אומר עד הזווי חייב ומנא ליה הא סברא אי לא משום דדרשינן משלמה ועוד היינו יכולין לפרש דבר המסויים כי ההיא דפרק הזהב (צ"ח ד' מה) מה נעל דבר מסויים כו' * לאפוקי תני רימון וחזי אגוז דלא וכן אמרין לקמן (דף טד:) גזי דרשה דהמנא ממנא דאמר שדי חמור צין המנא ממנא דבר שאינו מסויים היינו חזי רימון וחזי אגוז דמעט להו מכפל ודבר שנמדה וצמרא נקט בענין זה: ה"ד למעוטי קרקעות. שטרות הוה ליה למעוטי ספרים * דגרסי לקמן לאתויי דבר שאינו מסויים ואין נראה דמהיכא הוה ס"ד למעוטי דאינטרין קרא לאתויי דאף על גב דמעטין ליה לענין טענת גזב מכפל בגזב ע"מא מהיכא אחי אלא למעוטי גרס וחק על פי שנתמעט מגזבו ולא יפסקו הראשון אף למעט גזב כפסקו האחרון עד שיעט הכתוב בהדיא דהא קרקעות עבדים ושטרות אינטרין למעוטי ולא יפסקו מהדדי: והעדים

1. ונתתה הכסף בכל אשר תאזנה נפשך בבקר ובצאן וביני ובשכר ובכל אשר תשאולך נפשך ואכלת שם לפני יי אלהיך ושמחת אתה ודברים יד בו ביהוה: 2. כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמר וגזב מבית דאיש אם יקוצא הגזב ישלם שנתו כו' ויביתו

רבינו חננאל

ושקלינו וטרנינו, ומרביתן עופות טהורות דאית בהו טומאה ... טמאה בבית הבליעה, משום דהא קרא (יתב) יתירא, אלא עופות טמאין דלית לנבילתן טמא... מנין שזה הדין נוהג בהן, ופיקוקן, כלל הוא שדין אותו בכלל פרט, אבל כגון על כל דבר פשע ריבויא הוא, ואפילו עופות טמאין, וכל היכא דכתיב כל ריבויא הוא, והא גבי מעשר דכתיב כל ופרטין ליה בכלל ופרט, ודברים פשוטים הן, שלקה למעוטי דבר שאינו מסויים בטען [...]

גליון הש"ס

תוס' ד"ה דבר וכו' לאפוקי חצי ריבון. ע"י שנת דף טז ע"כ תוס' ד"ה אמא: בא"ד דרביי לכתוב לאתויי דבר שאינו מסויים. עין בהא"ש פ"ק דקדושין ס"י ב':

מוסף רש"י

פרי מפרי. ולד מולד, וכן מעטין ומסויים ופטירות ומים ומלח דאינו פרי מפרי (דע"ל ד: ע"ג טל מלח וכן שה ועטין מהלכות שורשין המעטין (ש"ב) וגידולי קרקע. שטון מיוני וגידולין מן הקרקע (שס) למעוטי דגים שאין נקטין כסף מעשר (וע"ל ד:). דכתב כי יתן איש אל רעהו. כסף או כלים לשמור וגו', פרשט שומר תנס היא. דמנא כהשאל (צ"ח ד') פרשה ראשונה בשומר תנס ושניה בשומר שכר ושלישית בשאל, וגזי שומר תנס אף לו עליו אלא שבעה כדכתיב ונקרא בעל הבית כל האלהים אם לא שנה ידו (שבתות מ"ב).